

Ζάμολξις ή κατ' Ηρωδιανόν Ζάμοξις, ο Θραξ Γέτης προσωκρατικός Πυθαγόρειος Φιλόσοφος

Χαράλαμπος Χ. Σπυρίδης
Καθηγητής Τμήματος Μουσικών Σπουδών
Φιλοσοφικής Σχολής
Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
hspyridis@music.uoa.gr
<http://users.uoa.gr/~hspyridis>

Περίληψις

Επί πολλά έτη ανεζήτησα την αιτίαν της εκτοξευθείσης Αριστοτελείου μομφής (*Προβλήματα*, 911a, 1-4) κατά μιας φυλής των αρχαίων Θρακών προγόνων μου και να διαπιστώσω οποία ήτο αύτη η φυλή μεταξύ των υπαρξασών εβδομήκοντα υποδιαίρέσεών των. Δια των ερευνών μου διεπίστωσα ότι οι Θράκες της πολυαρίθμου φυλής των Γετών, οι κατοικούντες εις την παραδουνάβειον Θράκην και επί των κορυφών των Καρπαθίων ορέων, οργανώθησαν εις μίαν ενότητα διαβιούσα ομαδικώς εις πόλεις, εδιδάχθησαν τας αγροτικάς εργασίας, ώστε να εξασφαλίζουν τα προς το ζην, οργανώθησαν επί βάσεως αλληλεγγύης, ομοφύλου αγάπης και ενότητος, απεδέχθησαν την δικαιοσύνην και την ανοχήν δια την ηρεμίαν των ενστίκτων και ενεπνεύσθησαν τον πατριωτισμόν υπό του Ζαμόλξιδος. Τον Ζαμόλξιδα, Θράκα Γέτην προσωκρατικόν Πυθαγόρειον φιλόσοφον, πρώην δούλον του φιλοσόφου Πυθαγόρου του Σαμίου, υιού του Μνησάρχου, νομοθέτην κατά τα Πυθαγόρεια πρότυπα, θρυλικόν κοινωνικόν και θρησκευτικόν Ορφοκυθαγορικόν μεταρρυθμιστήν, τον τιμώμενον υπό των Γετών Θρακών ως θεόν υπό το όνομα Γεβελείζιν, εστόχευον τα Αριστοτέλεια βέλη.

Abstract

For many years I have been trying to find the cause the philosopher Aristotle blamed a race out of the 72 of my Thracian ancestors that they supposed to have a mind of a child and could not count above the number four.

I have concluded that he implied the Getes who lived nearby the river Dounabe in Thrace and had been civilized by the Pythagorean philosopher Zamolxis. Zamolxis took the Getes and from nomads made them townsmen, he settled them down to cities he built, taught them Religion, gave them Pythagorean laws and taught them to be patriots.

Aristotle's arrows did not really aim at Getes, but the Pythagorean Zamolxis, and through him Pythagora himself, who he loathed.

1. Προλεγόμενα

Κυρίαί και κύριοι σύνεδροι, τον προσωκρατικόν φιλόσοφον Ζάμολξιν ή -κατά τον Ηρωδιανόν- Ζάμοξλιν και κατ' άλλους Σάμοξλιν ή Σάλμοξιν τον ανεκάλυψα υπαιτιότητα του φιλοσόφου Αριστοτέλους, του άριστου μαθητού του Πυθαγορείου Πλάτωνος και δια τούτο αισθάνομαι μεγίστην ευγνωμοσύνην προς αυτόν.

Ως τυγχάνει γνωστόν τοις πάσι, ο Αριστοτέλης παρακινούμενος αμέσως ή εμμέσως εκ του «πάθους» του κατά των Πυθαγορείων, έγγραψεν τα «κατά Πυθαγορείων» μέρος των οποίων διεσώθησαν και μας προσέφερον πολυτίμους πληροφορίας περί των Πυθαγορείων.

Κυρίαί και κύριοι σύνεδροι, ως Θραξ εκ Θρηκός πατήρ και Θρησίσης μητήρ εκ της Θρηκίας Ξάνθης ορμώμενος, ενωχλήθη τα μάλα υπό της Αριστοτελείου δηλώσεως εις τα *Προβλήματα* 910b 23 – 911a 4

«Διὰ τί πάντες ἄνθρωποι, καὶ βάρβαροι καὶ Ἕλληνες, εἰς τὰ δέκα καταριθμοῦσι, ... μόνοι δὲ ἀριθμοῦσι τῶν Θρακῶν γένος τι εἰς τέτταρα, διὰ τὸ ὥσπερ τὰ παιδιά μὴ δύνασθαι μνημονεύειν ἐπὶ πολὺ, μηδὲ χρῆσιν μηδενὸς εἶναι πολλοῦ αὐτοῖς» και ἐπὶ ἔτη πολλὰ ερευνούσα περὶ τοῦ τί να ἐννῶει ο φιλόσοφος.

Δια των πολυετών ερευνών μου συνεκέντρωσα πληροφορίας περὶ των αρχαίων Θρακῶν, οἵτινες κατῶκουν κατὰ την προομηρικὴν και την ομηρικὴν αρχαιότητα εἰς ολόκληρον την Βαλκανικὴν χαρσόνησον ἀπὸ του Δουνάβεως (Ἰστρου) ποταμοῦ ἕως τον Πηνειὸν ποταμόν.

Κατὰ τον Ἡρόδοτον (*Ἱστορίαι*, 5, 3, 1-2) οἱ Θράκες εθεωροῦντο ο μεγαλύτερος εἰς ἀριθμόν λαός μετὰ τους Ἰνδούς «*Θρηκῶν δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι μετὰ γε Ἰνδοῦς πάντων ἀνθρώπων*», ἀλλ' οὔτε ἀπετέλουν ἓν κράτος με την σημερινὴν ἐννοίαν του ὅρου, οὔτε ἓναν συγκεκριμένον λαόν.

Τους Θράκας ἀπετέλουν πολλὰ μικρά ἢ μεγάλα φύλα - Ἔθνη (8 κύρια κατὰ τον Ἡρόδοτον, 22 κατὰ τον Στράβωνα με περισσοτέρας των εβδομήκοντα υποδιαιρέσεις).

Ἔστι δ' ἡ Θράκη σύμπασα ἐκ δυεῖν καὶ εἴκοσιν ἔθνῶν συνεστῶσα
Στράβων, *Γεωγραφικά*, 7α, 1, 47, 1-3

Δια να προβῆ εἰς την συγκεκριμένην δῆλωσιν ο μη συμπαθὸν τους Πυθαγορείους Ἀριστοτέλης φαίνεται ὅτι ηρεῦνησε λίαν διὰ τινες προσωπικούς του ἴσως λόγους τα πολλὰ μεγάλα ἢ μικρά φύλα-Ἔθνη των Θρακῶν και ἐνετόπισεν εἰς μίαν φυλὴν το συγκεκριμένον μειονέκτημα του νοός των.

Αἱ πολυετεῖς προσωπικαί μου ἐρευναι με ὠδήγησαν να κατανοήσω ὅτι ο μέγας φιλόσοφος Ἀριστοτέλης εἶχεν κατὰ νουν την φυλὴν των Γετῶν Θρακῶν, οἵτινες κατῶκουν, ως μας πληροφορεῖ ο Ευστάθιος¹, ἐκατέρωθεν του Ἰστρου (Δουνάβεως) ποταμοῦ παρά τας ἐκβολὰς αὐτοῦ και ἐπὶ των κορυφῶν των Καρπαθίων ὀρέων.

Οἱ Γέται Θράκες εθεώρουν τον πατριώτην των Ζάλμοξιν κοινωνικόν και θρησκευτικόν ἀναμορφωτὴν των και τον μόνον θεόν των ὑπὸ το ὄνομα Γεβελείζιν².

¹ Ὅτι τοὺς Γέτας Διονύσιος μὲν πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἰστρου οἶδεν, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται· καθὰ και τοὺς Σαρμάτας, οἱ ἔθνος εἰσὶ Σκυθικόν. Ἡρόδοτος δὲ μέρος οἶεται εἶναι τῶν Θρακῶν τοὺς Γέτας, ὁ δὲ Γεωγράφος ἐφ' ἐκάτερα τοῦ ποταμοῦ αὐτοὺς οἰκεῖν ἱστορεῖ, ὡς και τοὺς Μυσοὺς και τοὺς Θράκας. Φιλογύνναιοι δὲ, φησὶν, εἰσὶ, και περὶ τὸ θεῖον σπουδάζοντες. Παρ' οἷς ἦν και ὁ Ζάλμοξις Πυθαγόρα φοιτήσας και τοῖς Αἰγυπτίοις και πολλὰ προειπὼν, και θεὸς διὰ τοῦτο κληθεῖς, και κοινωνῶν βασιλεῖ τῶν πραγμάτων.
Ευστάθιος, *Σχόλια εἰς τον Διονύσιον τον περιηγητήν*, 304, 6-15.

² Ἀθανατίζουσι δὲ τόνδε τὸν τρόπον· οὔτε ἀποθνήσκειν ἐαυτοὺς νομίζουσι ἰέναι τε τὸν ἀπολλύμενον παρὰ Σάλμοξιν δαίμονα· οἱ δὲ αὐτῶν τὸν αὐτὸν τοῦτον ὀνομάζουσι Γεβελείζιν.
Ἡρόδοτος, *Ἱστορίαι*, 4, 94, 1 – 3.



Εικόν 1: Χάρτης Θρακικών φύλων και πόλεων

2. Ζάμολξις ή Ζάμοξιλις ή Σάμοξιλις ή Σάλμοξις

Ο Ζάλμοξις³ υπήρξεν εἰς θρυλικός κοινωνικός και θρησκευτικός αναμορφωτής των Γετών⁴ Θρακῶν ἢ, καθ' ἐτέραν ονομασίαν, των Δακῶν της Θράκης, αναγνωριζόμενος ως ο μόνος θεός

³ τὸν δὴ Ἀστραῖον τῷ Πυθαγόρᾳ χαρίζεται Μνήσαρχος. ὃ δὲ λαβὼν καὶ φυσιογνωμόνησας καὶ τὰς κινήσεις καὶ τὰς ἡμερίας τοῦ σώματος ἐπισκεψάμενος ἐπαίδευεν. ταύτην γὰρ ἠκρίβου πρῶτος τὴν περὶ ἀνθρώπων ἐπιστήμην, ὅποιος τὴν φύσιν ἕκαστος εἴη μανθάνων. καὶ οὐτ' ἂν φίλον οὔτε γνῶριμον ἐποιήσατο οὐδένα πρὶν πρότερον φυσιογνωμόνησαι τὸν ἄνδρα, ὅποιός ποτ' ἔστιν. ἦν δ' αὐτῷ καὶ ἕτερον μεράκιον ὃ ἐκ Θράκης ἐκτέησατο, ὃ Ζάμολξις ἦν ὄνομα, ἐπεὶ γεννηθέντι αὐτῷ δορὰ ἄρκτου ἐπεβλήθη· τὴν γὰρ δορὰν οἱ Θράκες ζαλμὸν καλοῦσιν. ἀγαπῶν δ' αὐτὸν ὁ Πυθαγόρας τὴν μετέωρον θεωρίαν ἐπαίδευσε τά τε περὶ ἱερουργίας καὶ τὰς ἄλλας εἰς θεοὺς θρησκείας· τινὲς δὲ καὶ Θαλῆν τοῦτον φασὶν ὀνομάζεσθαι. ὡς Ἡρακλέα δ' αὐτὸν προσκυνοῦσιν οἱ βάρβαροι. Διονυσιοφάνης δὲ λέγει δουλεύσαι μὲν αὐτὸν τῷ Πυθαγόρᾳ, ἐμπεσόντα δ' εἰς ληστὰς καὶ στιχθέντα, ὅτε κατεστασιάσθη ὁ Πυθαγόρας καὶ ἐφρευγεν, δῆσαι τὸ μέτωπον διὰ τὰ στίγματα. τινὲς δ' ἐρμηνεύεσθαι τὸ ὄνομα φασὶ Ζάλμοξιν ξένος ἀνὴρ. Πορφύριος, *Βίος Πυθαγόρου*, 13, 1 – 15, 5.

Photius Lex.: Ζάμολξις ... Μναςέας δὲ παρὰ Γέταις τὸν Κρόνον τιμᾶσθαι καὶ καλεῖσθαι Ζάμολξιν. Μναςέας, *Σπαράγματα*, Σπάραγμα 23, 1-3.

αυτών. Τον Ζαμόλξιδα (ή Ζάμολξιν), νομοθέτην και θρησκευτικόν μεταρρυθμιστήν των, οι Θράκες Γέται απεκάλουν Γεβελείζιν και τον ετίμων⁵ ως θεόν.

Και ο Ηρόδοτος (IV 94-96) και ο Στράβων (C 297) παραδίδουν εις ημάς την ιδίαν ιστορίαν μετά τινων παραλλαγών, κατά την οποίαν ο Ζάμολξιν προϋπήρξεν δούλος του Πυθαγόρου⁶ του

⁴ Εἰ δὲ ἄρα τοῦτο φατε, ὡς ἔξω μὲν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔφυσαν οἶδε οἱ ἄνδρες καὶ ἐτράφησαν, τὴν δὲ γε Ἑλληνικὴν ἠσκήθησαν γλώτταν, πρῶτον μὲν ὁμολογεῖτε καὶ ἐν ἄλλοις ἔθνεσιν ἄνδρας γεγενῆσθαι σοφούς· καὶ γὰρ δὴ καὶ Ζάμολξιν τὸν Θραῖκα καὶ Ἀνάχαρσιν τὸν Σκύθην ἐπὶ σοφία θαυμάζετε, καὶ τῶν Βραχυμάνων πολὺ παρ' ὑμῖν τὸ κλέος· Ἴνδοι δὲ οὗτοι, οὐχ Ἕλληνες.

Θεοδώρητος, *Ἑλληνικὴ Θεραπευτικὴ Παθημάτων*, 1, 25, 1-6.

Σχόλιον ἐμοῦ: Ἴσως νὰ ἐννοεῖ ὁ Θεοδώρητος ὅτι ἦσαν Θράκες ἐκ τῆς Δυρβαίας Σκυθίας, ἡ ὁποία κατὰ μίαν ἐκδοχὴν ἐκεῖτο πέραν τῆς Βακτριανῆς.

⁵ Φοίνικες δὲ Μεγκάθαρον καὶ Οὔσωρον καὶ τινὰς ἄλλους ἀτιμωτέρους θνητοὺς πάλιν ἄνδρας θεοὺς ἀνηγόρευσαν, ὧς καὶ παῖδες Ἀράβων Δούσαριν τινὰ καὶ Ὄβοδον, καὶ οἱ Γέται τὸν Ζάμολξιν καὶ τὸν Μῶνον Κίλικες, καὶ τὸν Ἀμφιάρεων Θηβαῖοι, καὶ παρ' ἑτέροις [ἄλλοι] πάλιν ἑτέρους, τὴν φύσιν οὐδὲν τῶν θνητῶν διαλλάττοντας αὐτὸ δὲ μόνον ἀληθῶς ἄνθρωποις.

Εὐσέβιος, *Ἐπιτομὴ Κωνσταντίνου*, 13, 5, 1-8.

Ἰουλιανὸς ἐν τινὶ τῶν αὐτοῦ λόγων γράφει, ὅτι τὸ τῶν Γετῶν ἔθνος τῶν πρόποτε μαχιμωτάτων, διὰ τε ἀνδρίαν καὶ διὰ τὸν Ζάμολξιν ὄν τιμῶσιν·

Εὐστάθιος, *Σχόλια εἰς τοῦ Διονυσίου...*, 304, 25-26.

⁶ καὶ γὰρ οἱ ἐκ τοῦ διδασκαλείου τούτου, μάλιστα δὲ οἱ παλαιότατοι καὶ αὐτῶ συγχρονίσαντες καὶ μαθητεύσαντες τῷ Πυθαγόρᾳ πρεσβυτέρη νεοί, Φιλόλαός τε καὶ Εὐρυτος καὶ Χαρώνδας καὶ Ζάλευκος καὶ Βρύσων, Ἀρχύτας τε ὁ πρεσβύτερος καὶ Ἀρισταῖος καὶ Λῦσις καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Ζάμολξιν καὶ Ἐπιμενίδης καὶ Μίλων, Λεῦ-κιππός τε καὶ Ἀλκμαῖων καὶ Ἰππασος καὶ Θυμαρίδας καὶ οἱ κατ' αὐτοὺς ἅπαντες, πλῆθος ἐλλογίμων καὶ ὑπερφυῶν ἀνδρῶν, τὰς τε διαλέξεις καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους ὁμιλίας καὶ τοὺς ὑπομνηματισμοὺς τε καὶ ὑποσημειώσεις καὶ αὐτὰ ἤδη τὰ συγγράμματα καὶ ἐκδόσεις πάσας, ὧν τὰ πλείονα μέχρι καὶ τῶν ἡμετέρων χρόνων διασφύζεται, οὐ τῇ κοινῇ καὶ δημῶδει καὶ δὴ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εἰωθῆναι λέξει συνετὰ ἐπιποιῶντο ἐξ ἐπιδρομῆς τοῖς ἀκούουσι, πειρώμενοι εὐπαρακολούθητα τὰ φραζόμενα ὑπ' αὐτῶν τίθεσθαι, ἀλλὰ κατὰ τὴν νενομοθετημένην αὐτοῖς ὑπὸ Πυθαγόρου ἐχεμυθίαν θεῖον μυστηρίων καὶ πρὸς τοὺς ἀτελέστους ἀπορρήτων τρόπων ἤπτοντο καὶ διὰ συμβόλων ἐπέσκεπον τὰς πρὸς ἀλλήλους διαλέξεις ἢ συγγραφάς.

Ιάμβλιχος, *Βίος Πυθαγόρου*, 23, 104, 1 – 105, 1.

Ζάμολξιν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἦν καὶ φιλόσοφος, εἴ γε μαθητὴς Πυθαγόρου ἐγένετο Ἀπολλώνιος, *Ἐπιστολαὶ Ἀπολλωνίου*, 28, 1-3.

καὶ Ζάμολξιν ἐν Σκύθαις φασί, τὸν Πυθαγόρου δούλον Κέλσος, 2, 55, 4-5.

ΔΑΜΙΣ

Εὖ γε, ὦ Τιμόκλεις, ὅτι με ὑπέμνησας τῶν κατὰ ἔθνη νομιζομένων, ἀφ' ὧν μάλιστα συνίδοι τις ἂν ὡς οὐδὲν βέβαιον ὁ περὶ θεῶν λόγος ἔχει· πολλὴ γὰρ ἡ ταραχὴ καὶ ἄλλοι ἄλλα νομίζουσι, Σκύθαι μὲν ἀκινάκη θύοντες καὶ Θραῖκες Ζαμόλξιν, δραπέτη ἀνθρώπων ἐκ Σάμου ὡς αὐτοὺς ἤκοντι, Λουκιανός, *Jupiter tragoedus*, 42, 2-7

ἔσχε <ὁ Πυθαγόρας> καὶ δούλον Ζάμολξιν, ὃ Γέται θύουσι, Κρόνον νομίζοντες, ὧς φησὶν Ἡρόδοτος (iv. 95 sq.). Διογένης Λαέρτιος, *Βίος Φιλοσόφων*, 8, 1, 12-14.

Γέται δὲ ἔθνος βάρβαρον οὐκ ἄγεστον φιλοσοφίας πρεσβευτὴν αἰροῦνται πρὸς Ζάμολξιν ἥρωα κατ' ἔτος. ὁ δὲ Ζάμολξιν ἦν τῶν Πυθαγόρου γνωρίμων.

Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, *Stromata*, 4, 8, 57, 1, 1.

Σαμίου, του υιού του Μνησάρχου και της Πυθαΐδος ή Παρθεναιίδος, παρά τον οποίον απέκτησεν πλήθος γνώσεων. Απελευθερωθείς υπό του φιλοσόφου, ο Ζάμολξις περιηγήθη την Αίγυπτον και διαφόρους Ελληνίδας πόλεις της Μικρασιατικής και ηπειρωτικής Ελλάδος εμπλουτίζων γνώσεις και βάλαντιον. Σοφός και πλούσιος επέστρεψεν εις την πατρίδα του, εις τους απαιδεύτους συμπατριώτας του, οίτινες διήγον ως νομάδες ζώην ταλαήν.

Έχων διδαχθεί τα περί της Φιλοσοφίας και της Αστρονομίας υπό του εξοχοτέρου των Ελλήνων Φιλοσόφου, του Πυθαγόρου, ανέλαβεν να εκπαιδεύσει τους Γέτας, αρχήν ποιούμενος εκ των ηγετών των. Ωκοδόμησεν περίλαμπρον ανδρεώνα ένθα προσεκάλει και εφιλοξένει μόνον τους διακεκριμένους ισχυρούς Γέτας και τους εδίδασκεν την αθανασίαν⁷, ήτοι ότι ούτε αυτοί οι ίδιοι, αλλ' ούτε οι απόγονοι αυτών θα αποθάνουν κατ' ουσίαν, αλλά θα μεταβούν εις τόπον τινά, ένθα θα έζων αιωνίως απολαμβάνοντες πάντων των αγαθών.

Προς επίρρωσιν αυτών των διδασκαλιών του, εικάζεται ότι κατέφυγεν εις το ακόλουθον τέχνασμα: Μυστικώτατα κατεσκεύασεν εις περιοχήν απρόσιτον υπόγειον⁸ κατάλυμμα, ως και ο

Ζάμολξις οικήτης ήν Πυθαγόρου, και προσεκύνησαν αυτών οι Γέται. Στοβαίος, *Ανθολόγιον*, 4, 19, 43, 2-3.

αλλά πολυ πρότερός μοι δοκεί ο Ζάμολξις Πυθαγόρου γενέσθαι· Φώτιος, Λεξικόν & Ελλάνικος, *Σπαράγματα*, Σπάραγμα 73, 12-13.

⁷ Άρριανός δε λέγει και ότε παρὰ Βιθυνοίς τελούνται τὰ νεκύσια, καλεῖν όνομαστί τὰς τῶν κατοικομένων ψυχὰς όσοι τελευταῖν έτυχον ύπερόριοι και κατακαλεῖν αυτους ές τρις, και δέεσθαι ανελθεῖν ώς μετάσχοιεν τῆς δαιτός. Ότι δε έπανάκλησιν ψυχῶν εδόξαζόν τινες, ού μόνον αι νεκυομαντικαι δηλοῦσι ψυχαγωγία, αλλά και λοιπαι ιστορίαι. φασί γοῦν και ότι Ζαμόλξιδος διδάξαντος, ός δοκεί πρότερον Πυθαγόρας γενέσθαι, έθνον οι Γέται και ευωχοῦντο επί τοῖς τεθνεῶσιν ώς αυθις ήξοντος του άποθανόντος. και οὔτω μὲν τὰ κατὰ τήν ρηθεΐσαν νεκρικὴν άνάκλησιν. (Vers. 38.)

Ευστάθιος, Σχόλια εις την Οδύσσειαν του Ομήρου, 1, 322, 11 -322, 21.

⁸ Ός δε εγώ πυνθάνομαι τῶν τὸν Έλλησποντον και Πόντον οικεόντων Έλλήνων, τὸν Σάλμοξιν τοῦτον έόντα άνθρωπον δουλεῦσαι έν Σάμφ, δουλεῦσαι δε Πυθαγόρῃ τῇ Μνησάρχου· ένθευτεν δε αυτὸν γενόμενον ελεύθερον χρήματα κτήσασθαι συχνά, κτησάμενον δε άπελθεῖν ές τήν έωυτου. Άτε δε κακοβίων τε έόντων τῶν Θρηίκων και ύπαφρονεστέρων, τὸν Σάλμοξιν τοῦτον επιστάμενον διαιτάν τε Ίάδα και ήθεα βαθύτερα ή κατὰ Θρήικας, οἷα Έλλησι τε όμιλήσαντα και Έλλήνων οὔ τῇ άσθενεστάτῳ σοφιστῇ Πυθαγόρῃ, κατασκευάσασθαι άνδρεώνα, ές τὸν πανδοκεῦοντα τῶν άστῶν τοὺς πρώτους και ευωχέοντα αναδιδάσκειν ώς οὔτε αυτὸς οὔτε οι συμπόται αυτου οὔτε οι εκ τούτων αιει γινόμενοι άποθανέονται, αλλ' ήξουσι ές χῶρον τοῦτον ίνα αιει περιέοντες έξουσι τὰ πάντα αγαθά. Έν ᾧ δε έποίησε τὰ καταλεχθέντα και έλεγε ταῦτα, έν τούτῳ κατάγειον οικημα έποίηετο. Ός δε οι παντελέως είχε τὸ οικημα, εκ μὲν τῶν Θρηίκων ήφανίσθη, καταβάς δε κάτω ές τὸ κατάγειον οικημα διαιτάτο επ' έτεα τρια. Οι δε μιν έπόθεόν τε και έπένηθεν ώς τεθνεῶτα. Τετάρτῳ δε έτεί έφάνη τοῖσι Θρηίξι, και οὔτω πιθανά σφι εγένετο τὰ έλεγε ο Σάλμοξις. Ταῦτά φασί μιν ποιῆσαι. Έγώ δε περι μὲν [τούτου και] του καταγαιου οικήματος οὔτε άπιστέω οὔτε ών πιστεῦω τι λήν, δοκέω δε πολλοῖσι έτεσι πρότερον τὸν Σάλμοξιν τοῦτον γενέσθαι Πυθαγόρεω. Εἴτε δε εγένετό τις Σάλμοξις άνθρωπος, εἴτ' έστι δαίμων τις Γέτησι οὔτος επιχώριος, χαιρέτω.

Ηρόδοτος, *Ιστορία*, 4, 94, 1 – 4, 97, 21.

PHOT. SUID. s. Ζάμολξις (ET. M. 407, 45): Πυθαγόραι δουλεύσας, ως Ηρόδοτος τετάρτη (95), Σκύθης, ός επανελθών εδίδασκε περι του άθανατον είναι τήν ψυχήν. Μναςέας (V) δε παρὰ Γέταις τὸν Κρόνον τιμάσθαι και καλεῖσθαι Ζάμολξιν. Έλλάνικος δε έν τοῖς Βαρβαρικοῖς Νομίμοις φησιν ότι Έλληνικός τε γεγονώς τελετάς κατέδειξε Γέταις τοῖς έν Θράικη, και έλεγεν ότι οὔτ' άν αυτὸς άποθάνοι οὔθ' οι μετ' αυτου, αλλ' έξουσι πάντα τὰ αγαθά. άμα δε ταῦτα λέγων ωικοδόμει οικημα κατάγειον. έπειτα άφανισθείς αιφνίδιον εκ Θραικῶν έν τούτῳ δηητάτο. οι δε Γέται επόθουν αυτὸν. τετάρτῳ δε έτεί πάλιν φαίνεται, και οι Θράικες αυτῶι πάντα έπιστευσαν. λέγουσι δε τινες ως ο Ζάμολξις εδούλευσε Πυθαγόραι Μνησάρχου Σαμίωι και ελευθερωθείς ταῦτα έσοφίζετο. αλλά πολυ πρότερός μοι δοκεί ο Ζάμολξις Πυθαγόρου γενέσθαι. άθανατίζουσι δε και Τέριζοι και Κρόβυζοι, και τοὺς άποθανόντας ως Ζάμολξιν φασιν οἶχεσθαι, ήξειν δε αυθις και ταῦτα άει νομίζουσιν αληθεύειν. θύουσι δε και ευωχοῦνται ως αυθις ήξοντος του άποθανόντος.

Πυθαγόρας, πλήρες τροφίμων, ένθα λάθρα κατέφυγεν και διεβίωσεν επί μίαν τριετίαν. Οι συμπατριώται αυτού Γέται τον εθεώρησαν νεκρόν, τον εθρήνησαν και τον επένθισαν. Εμφανισθείς ζωντανός μετά την τριετίαν, κατέστησεν πιστευτά εις αυτούς πάντα όσα εδίδασκεν περί αθανασίας.

Έκτοτε κατέστη συμβασιλεύς και σύμβουλος⁹ του βασιλέως των Γετών Θρακών καθώς επίσης και νομοθέτης¹⁰ αυτών κατά το Πυθαγόρειον πνεύμα.

Μολονότι ο Ηρόδοτος, περιηγηθείς τας παραλίους πόλεις του Ευξεινού Πόντου, εγνώρισεν καλώς τους Γέτας, αποφεύγει να λάβει θέσιν για το προαναφερθέν τέχνασμα του Ζαλμόξιδος προσέτι δε δεν υποστηρίζει ούτε την περίπτωση ότι ο Ζάλμοξις ήτο εις άνθρωπος, ούτε ότι ήτο μία γηγενής θεότης των Γετών.

Ο Ζάλμοξις κατώρθωσεν να οργανώσει την πολυάριθμον φυλήν των Γετών εις μίαν ενότητα, να τους διδάξει να εγκαταλείψουν τον νομαδικόν βίον εγκαθιστάμενοι μονίμως εις έναν τόπον ζώντες ομαδικώς, δημιουργούντες κοινότητας. Δια τούτο ο Στράβων αποκαλεί τον Ζαλμόξιδα «ίδρυτήν πόλεων». Τους εδίδαξεν τας αγροτικάς εργασίας, προς εξασφάλισιν των προς το ζην. Τους ωργάνωσεν επί βάσεως αλληλεγγύης, ομοφύλου αγάπης και ενότητος.

Εδίδαξεν εις αυτούς την δικαιοσύνην¹¹, τους επέβαλεν την ανοχήν δια την ηρεμίαν των ενστίκτων και τους ενέπνευσεν τον πατριωτισμόν.

Κορωνίς του αναμορφωτικού έργου του Ζαλμόξιδος αποτελεί η κατά τα Πυθαγόρεια πρότυπα Νομοθεσία καθώς επίσης η θρησκεία και η θρησκευτική πίστις, την οποίαν τους εδίδαξεν αναμορφώνων Ορφικοπυθαγορικά πρότυπα.

Μετά θάνατον ελατρεύθη ως θεός¹² υπό των Γετών Θρακών.

Ελλάνικος, *Σπαράγματα*, Σπάραγμα 73, 1-16 & Σουΐδας, *Ζήτα*, 18, 1.

πολλαχού δηλοῦται. ὁ δὲ θάνατος αὐτοῦ καὶ ἡ αὐθις ἀναβίωσις κρύβειν τινὰ δηλοῖ τοῦ ἀνδρὸς δολερὰν καὶ ἀνδρὶ κλέπτῃ πρέπουσαν, καθὰ καὶ Ζάμολξις κατάγειον φασὶν οἴκημα πεποιηκῶς, ὡς καὶ Πυθαγόρας, καὶ ἀφανισθεὶς ἐκ Θρακῶν αἰφνίδιος τετάρτῳ ἔτει ἐφάνη, καὶ οἱ Θραῖκες αὐτῷ πάντα τὰ κατ' αὐτοὺς ἐπίστευσαν, ὅτε καὶ ἦν εἰκὸς λογίσασθαι καὶ αὐτὸν τὸ Σοφόκλειον καὶ εἰπεῖν·

Ευστάθιος, *Σχόλια εις την Ομήρου Οδύσειαν*, 1, 438, 29-32.

⁹ Λέγεται γάρ τινα τῶν Γετῶν ὄνομα Ζάμολξιν δουλεύσαι Πυθαγόρᾳ καὶ τινα τῶν οὐρανίων παρ' ἐκείνου μαθεῖν, τὰ δὲ καὶ παρ' Αἰγυπτίων πλανηθέντα καὶ μέχρι δεῦρο· ἐπανελθόντα δ' εἰς τὴν οἰκείαν σπουδασθῆναι παρὰ τοῖς ἡγεμόσι καὶ τῷ ἔθνει προλέγοντα τὰς ἐπισημασίας, τελευτώντα δὲ πείσαι τὸν βασιλέα κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς αὐτὸν λαβεῖν ὡς τὰ παρὰ τῶν θεῶν ἐξαγγέλλειν ἰκανόν· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἱερέα κατασταθῆναι τοῦ μάλιστα τιμωμένου παρ' αὐτοῖς θεοῦ, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ θεὸν προσαγορευθῆναι, καὶ καταλαβόντα ἀντρώδες τι χωρίον ἄβατον τοῖς ἄλλοις ἐνταῦθα διαιτᾶσθαι, σπάνιον ἐντυγχάνοντα τοῖς ἐκτὸς πλὴν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν θεραπόντων· συμπράττειν δὲ τὸν βασιλέα ὁρῶντα τοὺς ἀνθρώπους προσέχοντας ἑαυτῷ πολὺ πλέον ἢ πρότερον, ὡς ἐκφέροντι τὰ προστάγματα κατὰ συμβουλήν θεῶν.

Στράβων, *Γεωγραφικά*, 7, 3, 5, 1-16.

¹⁰ Ζάμολξις γὰρ Θραῖξ ὢν καὶ Πυθαγόρου δοῦλος γενόμενος καὶ τῶν λόγων τῶν Πυθαγόρου διακούσας, ἀφεθείς ἐλεύθερος καὶ παραγενόμενος πρὸς τοὺς Γέτας, τοὺς τε νόμους αὐτοῖς ἔθηκε, καθάπερ καὶ ἐν ἀρχῇ δεδηλώκαμεν, καὶ πρὸς τὴν ἀνδρείαν τοὺς πολίτας παρεκάλεσε, τὴν ψυχὴν ἀθάνατον εἶναι πείσας. *Ιάμβλιχος*, *Βίος Πυθαγόρου*, 30, 173, 5 – 11.

¹¹ Ηρόδοτος δὲ ... ἱστορεῖ δὲ καὶ ἀνδρειοτάτους Θρακῶν τοὺς Γέτας καὶ δικαιοτάτους.

Ευστάθιος, *Σχόλια εις του Διονυσίου...*, 304, 35-36.

¹² καὶ γὰρ οἱ σοφοὶ καὶ θεοὶ ἄνδρες θεοὶ εἰσιν ὡς πρὸς ἀνθρώπους· εἶωθεν οὖν θειοὶ ἀνδράσι πολλάκις ἀνατιθεῖναι τὰ συγγράμματα ἑαυτοῦ· ἐν μὲν τῷ Φαίδρῳ τῷ Πυθαγόρᾳ, ἐν δὲ τῷ Χαρμίδῃ Ζαμὸλξιδι σοφῶ τινι Ερμίας, *Σχόλια εις τον Φαίδρον του Πλάτωνος*, 253, 21-24.

Ο Στράβων (*Γεωγραφικά*) μας παραδίδει ότι ο Δεκαίνεος ήτο ο μέγας ιερεύς του Ζαλμόξιδος επί του Γέτου βασιλέως Βοϊρεβίστα¹³ εναντίον του οποίου ήτο έτοιμος να αρχίσει τον πόλεμον ο Καίσαρ των Ρωμαίων.

Συγκεκριμένως ο Πλάτων διδάσκει δια στόματος Σωκράτους, όστις επολέμησεν εις την Θράκην, περί της υγείας του σώματος και της ψυχής μέσω μιας θεωρίας του Ζαλμόξιδος, την οποίαν ήκουσεν από τινα Θράκα Γέτην ιατρόν κατά την οποίαν η ψυχή καθίσταται αθάνατος. Κατ' αυτήν για να ιαθεί το μέρος πρέπει προηγουμένως να ιαθεί το όλον. Δεν θεραπεύεις πάθησίν τινα των οφθαλμών, εάν προηγουμένως δεν θεραπεύσεις την κεφαλήν. Επίσης είναι παράλογον να επιδιώκεις την θεραπείαν της κεφαλής, χωρίς προηγουμένως να έχεις θεραπεύσει ολόκληρον το σώμα.

Περί τινος Θρακός ιατρού -εκ των ιατρών του Ζαλμόξιδος- δια στόματος Σωκράτους ομιλεί ο Πλάτων εις τον διάλογόν του Χαρμίδης¹⁴ (*Χαρμίδης*, 156d1 – 157c6), διότι ο Χαρμίδης

και όπως έντυχοι Ασπραϊος Ζαμόλξιδι παρά Γέταις ήδη θεῶ νομιζομένω·
Φώτιος, *Βιβλιοθήκη*, 166, 110α, 25-26.

άγνωστα πάντα όρῶν. αλλά πρὸς Ἀκινάκου και Ζαμόλξιδος, τῶν πατρῶν ἡμῖν θεῶν, σύ με, ὦ Τόξαρι, παραλαβὼν ξενάγησον και δείξον τὰ κάλλιστα τῶν Ἀθηνῆσιν, εἴτα και τὰ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι, νόμων τε τοὺς ἀρίστους και ἀνδρῶν τοὺς βελτίστους και ἦθη και πανηγύρεις και βίον αὐτῶν και πολιτείας
Λουκιανός, *Σκυθικά*, 4, 13-2921-27.

Δρυΐδαι <δὲ> οἱ ἐν Κελτοῖς τῇ Πυθαγορείῳ φιλοσοφία κατ' ἄκρον ἐγκύψαντες, αἰτίου αὐτοῖς γενομένου ταύτης τῆς ἀσκήσεως Ζαμόλξιδος δούλου Πυθαγόρου, γένει Θρακίου· ὃς μετὰ τὴν Πυθαγόρου τελευταίην ἐκεῖ χωρήσας αἰτίας τούτοις ταύτης τῆς φιλοσοφίας ἐγένετο. τούτους Κελτοὶ ὡς προφήτας και προγνωστικούς δοξάζουσιν διὰ τὸ ἐκ ψήφων και ἀριθμῶν Πυθαγορικῇ τέχνῃ προαγορεύειν αὐτοῖς τινα, ἧς και αὐτῆς τέχνης τὰς ἐφόδους οὐ σιωπήσομεν, ἐπεὶ και ἐκ τούτων τινὲς αἰρέσεις παρεισάγειν ἐτόλμησαν. χρῶνται δὲ Δρυΐδαι και μαγείαις.
Ιππόλυτος, *Refutatio omnium haeresium*, 1, 24, 5, 5.

¹³ παρά τοῖς Γέταις θεός, τὸ μὲν παλαιὸν Ζάμολξις Πυθαγόρειός τις, καθ' ἡμᾶς δὲ ὁ τῶι Βυρεβίσται θεσπίζων Δεκαίνεος·
Στράβων, *Γεωγραφικά*, 16, 2, 38, 1-17 & Ποσειδώνιος, *Σπαράγματα*, Σπάραγμα 70, 64-65.

¹⁴ «Κἀγὼ ἀκούσας αὐτοῦ ἐπαινέσαντος ἀνεθάρρησά τε, και μοι κατὰ σμικρὸν πάλιν ἢ θρασύτης συνηγείρετο, και ἀνεζωπυρούμην. και εἶπον· Τοιοῦτον τοίνυν ἐστίν, ὦ Χαρμίδη, και τὸ ταύτης τῆς ἐπώδης. ἔμαθον δ' αὐτὴν ἐγὼ ἐκεῖ ἐπὶ στρατιᾶς παρά τινος τῶν Θρακῶν τῶν Ζαλμόξιδος ιατρῶν, οἱ λέγονται και ἀπαθανατίζουσιν. ἔλεγεν δὲ ὁ Θράξ οὗτος ὅτι ταῦτα μὲν [ιατροί] οἱ Ἑλληνας, ἃ νυνδὴ ἐγὼ ἔλεγον, καλῶς λέγουσιν· ἀλλὰ Ζάλμοξις, ἔφη, λέγει ὁ ἡμέτερος βασιλεύς, θεὸς ὢν, ὅτι ὡσπερ ὀφθαλμοὺς ἄνευ κεφαλῆς οὐ δεῖ ἐπιχειρεῖν ἰᾶσθαι οὐδὲ κεφαλήν ἄνευ σώματος, οὕτως οὐδὲ σῶμα ἄνευ ψυχῆς, ἀλλὰ τοῦτο και αἴτιον εἶη τοῦ διαφεύγειν τοὺς παρά τοῖς Ἑλλησιν ιατροὺς τὰ πολλὰ νοσήματα, ὅτι τοῦ ὄλου ἀμελοῖεν οὐ δέοι τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι, οὐ μὴ καλῶς ἔχοντος ἀδύνατον εἶη τὸ μέρος εὔχειν. πάντα γὰρ ἔφη ἐκ τῆς ψυχῆς ὠρμῆσθαι και τὰ κακὰ και τὰ ἀγαθὰ τῷ σώματι και παντὶ τῷ ἀνθρώπῳ, και ἐκεῖθεν ἐπιρρεῖν ὡσπερ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τὰ ὄμματα· δεῖν οὖν ἐκεῖνο και πρῶτον και μάλιστα θεραπεύειν, εἰ μέλλει και τὰ τῆς κεφαλῆς και τὰ τοῦ ἄλλου σώματος καλῶς ἔχειν. θεραπεύεσθαι δὲ τὴν ψυχὴν ἔφη, ὦ μακάριε, ἐπώδαῖς τισιν, τὰς δ' ἐπώδας ταύτας τοὺς λόγους εἶναι τοὺς καλοῦς· ἐκ δὲ τῶν τοιούτων λόγων ἐν ταῖς ψυχαῖς σωφροσύνην ἐγγίγνεσθαι, ἧς ἐγγενομένης και παρούσης ῥάδιον ἦδη εἶναι τὴν ὑγίειαν και τῇ κεφαλῇ και τῷ ἄλλῳ σώματι πορίζειν. διδάσκων οὖν με τό τε φάρμακον και τὰς ἐπώδας, “Ὅπως,” ἔφη, “τῷ φαρμάκῳ τούτῳ μηδεὶς σε πείσει τὴν αὐτοῦ κεφαλήν θεραπεύειν, ὃς ἂν μὴ τὴν ψυχὴν πρῶτον παράσχη τῇ ἐπώδῃ ὑπὸ σοῦ θεραπευθῆναι. και γὰρ νῦν,” ἔφη, “τοῦτ' ἐστὶν τὸ ἀμάρτημα περὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι χωρίς ἐκατέρου, σωφροσύνης τε και ὑγείας, ἰατροὶ τινες ἐπιχειροῦσιν εἶναι·” και μοι πάνυ σφόδρα ἐνετέλλετο μήτε πλούσιον οὕτω μῆδὲνα εἶναι μήτε γενναῖον μήτε καλόν, ὃς ἐμὲ πείσει ἄλλως ποιεῖν. ἐγὼ οὖν—ὁμώμοκα γὰρ αὐτῷ, και μοι ἀνάγκη πείθεσθαι—πείσομαι οὖν, και σοί, ἐὰν μὲν βούλη κατὰ τὰς τοῦ ξένου ἐντολὰς τὴν ψυχὴν πρῶτον παρασχεῖν ἐπᾶσαι ταῖς τοῦ Θρακῆος ἐπώδαῖς, προσοίσω τὸ φάρμακον τῇ κεφαλῇ· εἰ δὲ μή, οὐκ ἂν ἔχοιμεν ὅτι ποιητὴς σοι, ὦ φίλε Χαρμίδη.»

ισχυρίζετο μεθ' υπερηφανείας ότι εγνώριζεν ἐπωδὴν (=ξόρκι) τινά κατά του πονοκεφάλου¹⁵ (Χαρμίδης, 155e1-3).

Αυτούς τους λόγους του Σωκράτους αναφέρει ο αυτοκράτωρ Ιουλιανός¹⁶ (Παραμυθία, 3, 27-45 και Κρόνια, 4, 20-23) και ο Στοβαίος¹⁷ (Ανθολόγιον, 4, 37, 23, 1-18).

3. Το ψευδοτετραδικόν αριθμητικόν σύστημα των Γετών Θρακῶν

Από των πάνυ παλαιῶν ετών οι μη πεπολιτισμένοι λαοί και όχι κατ' ανάγκην οι λαοί οι ἔχοντες μυαλόν μικροῦ παιδιοῦ κατενόησαν κατ' ἴδιον τρόπον, μη αναμένοντες οὔτε τον Θαλήν, οὔτε τον Πλάτωνα, οὔτε τον Αριστοτέλην, οὔτε τον Ευκλείδην να τους το εἶπει, ὅτι:

«Ἀριθμὸς δὲ τὸ ἐκ μονάδων συγκείμενον πλῆθος»,

«Μονὰς ἐστίν, καθ' ἣν ἕκαστον τῶν ὄντων ἐν λέγεται»,

«ἀρχὰς γὰρ καὶ τῶν αἰσθητῶν τὸ ἐν καὶ τὴν ἀόριστόν φασὶ δυάδα λέγειν τὸν Πλάτωνα¹⁸»,

«ἀρχὰς τῶν τε ἀριθμῶν καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων ἐτίθετο Πλάτων τό τε ἐν καὶ τὴν δυάδα, ὡς ἐν τοῖς περὶ τάγαθοῦ Ἀριστοτέλης λέγει¹⁹» και ἐπροχώρησαν εἰς τὴν ἀρίθμησιν των πραγμάτων λέγοντες ἐν, δύο, πολλά.

¹⁵ ὅμως δὲ αὐτοῦ ἐρωτήσαντος εἰ ἐπισταίμην τὸ τῆς κεφαλῆς φάρμακον, μόγις πῶς ἀπεκρινάμην ὅτι ἐπισταίμην.

¹⁶ Ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐκ τῆς σῆς φιλίας ὄφελος ἐκαρπώσαμην· τοσούτων δὲ ὁμοῦ ἐστερημένος, τίνων ἂν εὐπορήσαιμι λόγων οἱ με, διὰ τὸν σὸν πόθον σά τε μῆδεα σὴν τ' ἀγανοφροσύνην αὐτὴν προέσθαι τὴν ψυχὴν κινδυνεύοντα, πείσουσιν ἀτρεμεῖν καὶ φέρειν ὅσα δέδωκεν ὁ θεὸς γενναίως; εἰς ταῦτο γὰρ ἔοικεν αὐτῷ νοῶν ὁ μέγας αυτοκράτωρ ταῦθ' οὕτω νυνὶ βουλευσασθαι. Τί ποτε οὖν ἄρα χρῆ διανοηθέντα καὶ τίνας ἐπωδὰς εὐρόντα πείσαι πράως ἔχειν ὑπὸ τοῦ πάθους θορυβουμένην τὴν ψυχὴν; ἄρα ἡμῖν οἱ Ζαμόλξιδοί εἰσι μιμηταὶ λόγοι, καὶ αἱ ἐκ Θράκης ἐπωδαί, ἃς Ἀθήναζε φέρων ὁ Σωκράτης πρὸ τοῦ τὴν ὀδύνην ἰᾶσθαι τῆς κεφαλῆς ἐπάδειν ἠξίου τῷ καλῷ Χαρμίδῃ; ἢ τούτους μὲν ἄτε δὴ μείζονας καὶ περὶ μείζονων οὐ κινήτεον, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ μικρῷ μηχανὰς μεγάλας, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἔργων, ὧν ἐπυθόμεθα τὰ κλέα, φησὶν ὁ ποιητής, ὥσπερ ἐκ λειμῶνος δρεψάμενοι ποικίλου καὶ πολυτελοῦς ἄνθη τὰ κάλλιστα, ψυχαγωγήσομεν αὐτοὺς τοῖς διηγήμασι, μικρὰ τῶν ἐκ φιλοσοφίας αὐτοῖς προστιθέντες; ὥσπερ γὰρ οἶμαί τοις λίαν γλυκέσιν Ιουλιανός, ...Παραμυθία..., 3, 27-45.

«Ἀλλὰ ἴθι», εἶπεν, «ὦ Ζήνων, ἐπιμελήθητι τοῦμοῦ θρέμματος». Ὁ δὲ ὑπακούσας, εἶτα ἐπάσας αὐτῷ μικρὰ τῶν δογμάτων, ὥσπερ οἱ τὰς Ζαμόλξιδοί ἐπωδὰς θρυλοῦντες, ἀπέφηεν ἄνδρα ἔμφορον καὶ σώφορον. Ιουλιανός, Κρόνια, 4, 20-23.

¹⁷ Πλάτωνος ἐκ τοῦ Χαρμίδου (p. 156 D–157 A).

Τοιοῦτον τοίνυν ἐστίν, ὃ Χαρμίδῃ, τὸ ταύτης τῆς ἐπωδῆς, ἔμαθον δὲ αὐτὴν ἐγὼ ἐκεῖ ἐπὶ στρατείας παρὰ τινος τῶν Θρακῶν τῶν Ζαμόλξιδοί πολιτῶν, οἱ λέγονται ἀπαθανατίζειν. ἔλεγε δὲ ὁ Θραξ οὗτος ὅτι ταῦτα μὲν δὴ οἱ Ἕλληνες ἰατροί, ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, καλῶς λέγοιεν· ἀλλὰ Ζάμολξις, ἔφη, λέγει ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς, θεὸς ὢν, ὅτι ὥσπερ ὀφθαλμοὺς ἄνευ κεφαλῆς οὐδεὶς ἐπιχειρεῖ ἰᾶσθαι οὐδὲ κεφαλὴν ἄνευ σώματος, οὕτως οὐδὲ σῶμα ἄνευ ψυχῆς, ἀλλὰ τοῦτο καὶ αἴτιον εἶη τοῦ διαφεύγειν τοὺς παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἰατροὺς τὰ πολλὰ νοσήματα, ὅτι τοῦ ἄλλου ἀμελοῖεν οὗ δέοι τὴν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι, οὗ μὴ καλῶς ἔχοντος ἀδύνατον εἶη τὸ μέρος <εὐ> ἔχειν. πάντα γὰρ ἔφη ἐκ τῆς ψυχῆς ὠρμηθῆσαι καὶ τάγαθὰ καὶ τὰ κακὰ τῷ σώματι, παντὶ τῷ ἀνθρώπῳ, κάκειθεν ἐπιρρεῖν ὥσπερ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τὰ ὄμματα, δεῖν οὖν ἐκεῖνο καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα θεραπεύειν, εἰ μέλλει καὶ τὰ τῆς κεφαλῆς καὶ τὰ τοῦ ἄλλου σώματος καλῶς ἔχειν. Στοβαίος, Ανθολόγιον, 4, 37, 23, 1-18.

¹⁸ Αριστοτέλης, Διάφορα Σπαράγματα, 1, 2, 28, 19.

¹⁹ Αριστοτέλης, Διάφορα Σπαράγματα, 1, 2, 28, 3-5.

Δεν εδυνήθη ποτέ να κατανοήσω το πνεύμα του Αριστοτέλους γράφοντος περί ταύτης της φυλής των Θρακών ότι ηρίθμει μέχρι το τέσσαρα με την δήλωσιν ότι «μηδὲ χρῆσιν μηδενὸς εἶναι πολλοῦ αὐτοῖς», ἤτοι «οὔτε τους χρειάζονται περισσότερα».

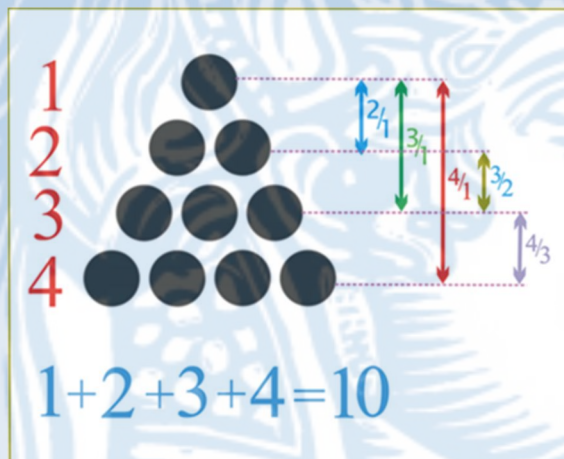
Τούτο ἄραγε σημαίνει ότι μετρούντες σταματούν εἰς τον αριθμὸν τέσσαρα μη προχωρούντες εἰς μεγαλύτερους αριθμούς; Τουτέστιν δεν ἠδύναντο ποτέ να μετρήσουν τα πέντε δάκτυλα της μιας χειρός των;

Μήπως εχρησιμοποιοῦν μόνον τα τέσσαρα αριθμητικὰ σύμβολα ἐκ των δέκα υπάρχοντων εἰς το δεκαδικὸν αριθμητικὸν σύστημα και ἀδιαφόρου δια τα υπόλοιπα, θεωρούντες ταῦτα ὡς περιττά; Μήπως πάλι ἠδύναντο να μετρούν φθάνοντες εἰς οἰονδήποτε μεγάλον αριθμὸν χρησιμοποιούντες αριθμητικὸν τι σύστημα τεσσάρων μόνον ψηφίων;

Διερωτώμαι μήπως ἡ ἐκφρασις αὕτη του Αριστοτέλους ἐδήλου ἀπλῶς ἀσαφῆ πληροφόρησιν του φιλοσόφου ἢ μήπως ἦτο ἐμπάθεια –καρφί κατά το δη λεγόμενον- ἐναντίον ταύτης της φυλής των Θρακών ἢ, ὡς ἐσυνήθιζεν ὁ Αριστοτέλης, ἀκόμη μία μομφή κατά του Πυθαγόρου και των Πυθαγορείων;

Οὕτως ἢ ἄλλως ἡ ἐγγνωμοσύνη ἡμῶν των Θρακῶν πρέπει να εἶναι μεγίστη προς τον Αριστοτέλην, διότι μας διέσωσεν την προμνημονευθεῖσαν πληροφορίαν, ἥτις τυγχάνει μεγίστης σπουδαιότητος.

Ὁ Αριστοτέλης δεν ἔρριπεν κατά τρόπον ἀσαφῆ την μομφήν. Ὑπήρξεν σαφέστατος, διότι ρητὰ ἀναφέρει ὅτι «ἀρχὴ ἢ δεκάς; ἐν γὰρ και δύο και τρία και τέσσαρα γίνεται δεκάς».



Εἰκὼν 2: Ἡ ἱερά Πυθαγόρειος τετρακτύς.

Για τους ἔχοντας Πυθαγόρειον μύησιν ἡ ρήσις αὕτη παραπέμπει εἰς την Πυθαγόρειον τετρακτὸν περί της ὁποίας ὁ Λουκιανὸς εἰς το ἔργον του *Πράσις Βίων* ἀναφέρει $10=1+2+3+4$ (4 κατὰ δύναμιν, ἤτοι οἱ τέσσαρις πρώτοι φυσικοὶ ἀριθμοὶ και 10 κατ' ἀριθμὸν, ἤτοι το ἄθροισμα των μονάδων αὐτῶν των πρώτων τεσσάρων φυσικῶν ἀριθμῶν) και ὁ Σέξτος ὁ Εμπειρικός (*Προς Μαθηματικούς*, 7, 94, 8-10) ἀναφέρει «τετρακτὸν δὲ ἀριθμὸν τινα, ὃς ἐκ τεσσάρων τῶν πρώτων ἀριθμῶν συγκείμενος τὸν τελειότατον ἀπῆρτιζεν, ὥσπερ τὸν δέκα».

Ὅποια, ὁμως ἡ σχέσηισ των Θρακῶν μετὰ του Πυθαγόρου και της πυθαγορείου τετρακτύος; Φαίνεται ἢ ὅτι ἐξηρεῦνησεν λεπτομερῶς ὁ Αριστοτέλης για να ἀνακαλύψει την σχέσηισ ταύτην μετὰξυ των πολλῶν μικρῶν ἢ μεγάλων φύλων – Ἐθνῶν των Θρακῶν ἢ ὅτι ἡ σχέσηισ αὕτη ἦτο κραυγαλέως οφθαλμοφανῆς για λόγους τινάς. Ὁ Ζάλμοξις μετὰξυ των πολλῶν ἄλλων φαίνεται ὅτι ἐδίδαξεν εἰς τους Γέτας και ἓνα ἀριθμητικὸν σύστημα με βᾶσιν την Πυθαγόρειον τετρακτὸν.

Πάντα ταύτα σημαίνουν ότι οι Γέται μετεχειρίζοντο δια τας καθ' ημέραν ανάγκας των ἔν ψευδοτετραδικόν αριθμητικόν σύστημα ελλείπει του μηδενός, μη σωρευτικόν, αλλά θεσιακόν ως ακριβώς το Ιωνικόν²⁰.

Η μη ύπαρξις του μηδενός εις αυτό το αριθμητικόν σύστημα επιβάλλει την δημιουργίαν ιδίου συμβόλου δι' εκάστην μονάδα της δευτέρας, της τρίτης κ.ο.κ. κλάσεως αριθμών.

Κατά την προσωπικήν μου άποψιν εις αυτό το ψευδοτετραδικόν αριθμητικόν σύστημα των Γετών Θρακών τέσσερις (4) μονάδες της πρώτης κλάσεως δημιουργούν μίαν μονάδα της δευτέρας κλάσεως, ήτοι μίαν τετράδα. Εν συνεχείᾳ, τέσσερις (4) τετράδες –μονάδες της δευτέρας κλάσεως-, ήτοι $4 \times 4 = 16$ μονάδες της πρώτης κλάσεως, δομούν μίαν μονάδα της τρίτης κλάσεως, ήτοι μίαν δεκαεξάδα. Συνεχίζοντες, τέσσερις (4) δεκαεξάδες –μονάδες της τρίτης κλάσεως-, ήτοι $4 \times 4 \times 4 = 64$ μονάδες της πρώτης κλάσεως, δομούν μίαν μονάδα της τετάρτης κλάσεως, ήτοι μίαν εξηκοντατετράδα κ.ο.κ.

Δέχομαι ότι εις το ψευδοτετραδικόν αριθμητικόν σύστημα των Γετών Θρακών δια τον συμβολισμόν των μονάδων της πρώτης κλάσεως χρησιμοποιούνται μόνον τα αριθμητικά ψηφία $A=1$, $B=2$, $\Gamma=3$, $\Delta=4$. Μετά το $\Delta=4$ –κατά την φιλοσοφίαν των αριθμητικόν συστημάτων- αρχίζει η αριθμητική επαναδίπλωσις για την έκφρασιν των μονάδων της δευτέρας κλάσεως (από το 5 έως το 20) ως ακολούθως:

το πέντε είναι μία (A) τετράς συν μία μονάς (A) και το συμβολίζω ως AA.

Το εννέα είναι δύο (B) τετράδες συν μία μονάς (A) και το συμβολίζω ως BA.

Το είκοσι, με το οποίον ολοκληρούνται αι μονάδες της δευτέρας κλάσεως, είναι τέσσερις (Δ) τετράδες συν μία τετράς (Δ) και το συμβολίζω ως ΔΔ.

Αι μονάδες της τρίτης κλάσεως είναι εις πλήθος 64 (από το 21 έως το 84) και ο συμβολισμός των προκύπτει κατά το σκεπτικόν της επαναδιπλώσεως, ήτοι:

το 21 είναι μία (A) δεκαεξάς, μία (A) τετράς και μία μονάς (A)· το συμβολίζω ως AAA.

Το 84 είναι τέσσερις (Δ) δεκαεξάδες, τέσσερις (Δ) τετράδες και τέσσερις μονάδες (Δ)· το συμβολίζω ως ΔΔΔ.

Θεωρώ ότι δια των παρατεθέντων παραδειγμάτων ο αλγόριθμος συνθέσεως των αριθμών εις το ψευδοτετραδικόν αριθμητικόν σύστημα των Γετών Θρακών κατέστη κατανοητός.

²⁰ Οι Θράκες ήρχισαν χρησιμοποιούντες το ελληνικόν αλφάβητον και ειδικότερον την Αττικήν-Ιωνικήν παραλλαγήν αυτού από του 5^{ου} π.Χ. αιώνος, ως τεκμαίρεται εκ των μέχρι τούδε υπάρχόντων στοιχείων. Θα εδυνάμεθα να εικάσωμεν ότι οι Θράκες μετά του Αττικού-Ιωνικού αλφαβήτου εδαείσθησαν και το αριθμητικόν των σύστημα κατά το πνεύμα της ολιγοσημίας.

Πίναξ 1: Σύνθεσις αριθμών εις το ψευδοτετραδικόν αριθμητικόν σύστημα των Γετών Θρακών

Τα 4 αριθμητικά ψηφία της πρώτης κλάσεως			
A=1	B=2	Γ=3	Δ=4
Τα 16 αριθμητικά ψηφία της δευτέρας κλάσεως			
AA=5	AB	ΑΓ	ΑΔ
BA	BB	ΒΓ	ΒΔ
ΓΑ	ΓΒ	ΓΓ	ΓΔ
ΔΑ	ΔΒ	ΔΓ	ΔΔ=20
Τα 64 αριθμητικά ψηφία της τρίτης κλάσεως			
AAA=21	AAB	AAΓ	AAΔ
ABA	ABB	ABΓ	ABΔ
ΑΓΑ	ΑΓΒ	ΑΓΓ	ΑΓΔ
ΑΔΑ	ΑΔΒ	ΑΔΓ	ΑΔΔ=36
BAA=37	BAB	BAΓ	BAΔ
BBA	BBB	BBΓ	BBΔ
ΒΓΑ	ΒΓΒ	ΒΓΓ	ΒΓΔ
ΒΔΑ	ΒΔΒ	ΒΔΓ	ΒΔΔ=52
ΓΑΑ=53	ΓΑΒ	ΓΑΓ	ΓΑΔ
ΓΒΑ	ΓΒΒ	ΓΒΓ	ΓΒΔ
ΓΓΑ	ΓΓΒ	ΓΓΓ	ΓΓΔ
ΓΔΑ	ΓΔΒ	ΓΔΓ	ΓΔΔ=68
ΔΑΑ=69	ΔΑΒ	ΔΑΓ	ΔΑΔ
ΔΒΑ	ΔΒΒ	ΔΒΓ	ΔΒΔ
ΔΓΑ	ΔΓΒ	ΔΓΓ	ΔΓΔ
ΔΔΑ	ΔΔΒ	ΔΔΓ	ΔΔΔ=84
Παραδείγματα αριθμητικών ψηφίων 4ης και 5ης κλάσεως			
AAAA=85	ΕΩΣ	ΔΔΔΔ=340	κ.ο.κ.
AAAAA=341		ΔΔΔΔΔ=1364	